

ปัญหาการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล¹

นครินทร์ แสงพงษ์ชัย²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา หลัก แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล นำมาสู่การวิเคราะห์ถึงปัญหาในการพิจารณาถึงความเสียหายและการเยียวยาในกรณีสารเคมีรั่วไหล การพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล และการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ได้รับ เพื่อการกำหนดความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล รวมถึงปัญหาในการกำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันโดยการกำหนดค่าเสียหายในลักษณะเชิงลงโทษ มาตรการในการเยียวยาความเสียหายโดยกองทุน มาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาความเสียหาย และ มาตรการในการเยียวยาความเสียหายโดยรัฐ

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาถึงความเสียหายและการเยียวยาในกรณีสารเคมีรั่วไหล พบว่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการสะสมของมลพิษจากสารเคมีที่รั่วไหลนั้นจะไม่ปรากฏความเสียหายให้เห็นประจักษ์ในทันที เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษในขณะที่ปรากฏความเสียหายจึงไม่ใช่บุคคลเพียงผู้เดียวที่ก่อให้เกิดมลพิษที่ทำลายสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้การบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และเมื่อพิจารณาถึงหลักกฎหมายในการพิจารณาถึงความเสียหายและการเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากสารเคมี ยังไม่มีกฎหมายระบุที่แน่ชัด มีเพียงกฎหมายลักษณะละเมิดในมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายพื้นฐานที่นำมาปรับใช้กับกรณีดังกล่าว ซึ่งไม่สามารถนำมาปรับใช้กับข้อพิพาทอันเป็นผลมาจากการรั่วไหลของสารเคมีได้อย่างเหมาะสม และแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ประกาศใช้บังคับ ซึ่งในมาตรา 96 กำหนดให้ผู้ก่อมลพิษจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายอันเกิดจากการรั่วไหลหรือ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัชรดา เอื้อวรรณกิจ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์รุ่งเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แพร่กระจายของมลพิษ แต่กฎหมายฉบับนี้ก็มิได้มีบทบัญญัติที่แตกต่างออกไปในเรื่องความเสียหายและการเยียวยา นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่อาจจะได้รับความเสียหายที่ปรากฏขึ้นในอนาคตจะไม่ถูกนับว่าเป็นผู้เสียหาย ส่งผลให้ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีและได้รับการพิจารณาในส่วนของความเสียหายที่คาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากบุคคลนั้นได้ถูกล่วงละเมิดสิทธิในสิ่งแวดล้อมแล้ว เพียงแต่ผลของความเสียหายนั้นอาจปรากฏขึ้นในอนาคต

ประเด็นปัญหาประการต่อมาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ก่อความเสียหายในกรณีสารเคมีรั่วไหล พบว่า ในกรณีมีข้อพิพาทระหว่างผู้ก่อความเสียหายและผู้ที่ได้รับ ความเสียหายจากสารเคมีรั่วไหล โดยการนำหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมาพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ก่อความเสียหาย ซึ่งการนำ มาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ อย่างเหมาะสมและอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับ ความเสียหาย โดยเฉพาะปัญหาการแบกรับภาระ การพิสูจน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของผู้เสียหาย จึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่ เกี่ยวกับการระการพิสูจน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในกรณีดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ซึ่งหากมี บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวก็จะเป็นการลดภาระการพิสูจน์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลจาก เดิมที่ใช้หลักผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นนำสืบ ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ ภาระการพิสูจน์จะตกอยู่ที่ผู้ฟ้องคดีอันเป็นการยากที่ จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าความเสียหายเกิดจากผู้ประกอบกิจการ และเพื่อให้สอดคล้องกับคำแนะนำของ ประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554

ประเด็นปัญหาประการสุดท้ายเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายอันเกิด จากสารเคมีรั่วไหล พบว่าการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายจากการละเมิดจะพบว่า ในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิตร่างกายและอนามัยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดอย่างมากทั้งในด้านของตัวบท กฎหมาย การยอมรับพยานหลักฐาน รวมถึงการประเมินถึงความเสียหายที่มีต่อชีวิตและร่างกายของผู้ได้รับความ เสียหาย บ้างก็ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายมีแนวโน้มอยู่ในระดับต่ำ ยิ่ง หากผู้เสียหายที่เป็นชาวบ้านในชนบทไม่ได้มีเงินเดือนก็ยิ่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนถึงข้อจำกัดของแนว ทางการกำหนดค่าสินไหมทดแทน แม้ว่าระบบกฎหมายของไทยจะเป็นระบบ Civil Law ที่มีพื้นฐาน แนวความคิดของการเยียวยาตามกฎหมายละเมิดว่าเป็นไปโดยมุ่งเน้นเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ ผู้ถูกละเมิด อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายละเมิดจะพบว่ามีบทบัญญัติกฎหมายใน ลักษณะที่เปิดช่องให้มีการกำหนดค่าเสียหายโดยในมาตรา 438 เรื่องการกำหนดค่าสินไหมทดแทนซึ่งให้ศาล กำหนดได้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด และในมาตรา 446 ซึ่งกำหนดให้สามารถ

เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินได้ และแม้ว่าหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษจะเป็นหลักการที่ไม่ได้มีการบัญญัติรับรองไว้อย่างชัดเจนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่พบว่ามีกรณีนำเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 (มาตรา 42), พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 (มาตรา 11) เป็นต้น ซึ่งการนำหลักการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ในพระราชบัญญัติเหล่านี้ก็เพื่อให้เป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากค่าเสียหายในเชิงทดแทนที่โจทก์พิสูจน์ได้ และมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความเข็ดหลาบจนไม่สามารถกระทำความผิดกรรมเช่นเดิมได้อีก และยังมีมุ่งหมายป้องปรามบุคคลอื่นที่จะกระทำความผิดกรรมเช่นนั้นในอนาคต ซึ่งการนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบัญญัติไว้ในกฎหมายจะประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ที่สำคัญ อย่างน้อย 3 ประการ ประการแรก คือ ขอบเขตการใช้บังคับค่าเสียหายเชิงลงโทษ เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดลักษณะใดบ้างที่จะเข้าข่ายให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ เช่น เป็นการกระทำโดยจงใจหรือมีเจตนาถ่มน้ำลายใส่ หรือเจตนาเอาเปรียบ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นต้น ส่วนประการที่สอง คือ การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ ซึ่งพระราชบัญญัติทุกฉบับที่ได้นำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ดังกล่าวข้างต้นล้วนแต่ได้กำหนดให้อำนาจศาลเป็นผู้ประเมินจำนวนค่าเสียหาย ส่วนประการที่สาม คือ มาตรการควบคุมค่าเสียหายเชิงลงโทษ เพื่อเป็นการควบคุมจำนวนค่าเสียหายชนิดนี้ไม่ให้เกินจำนวนที่มากเกินไปจนไม่สามารถควบคุมได้เช่น การกำหนดเพดานสูงสุดของค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ศาลจะกำหนดไว้ว่าต้องไม่เกิน 2 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง หรือไม่เกิน 4 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง หรือไม่เกิน 5 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาถึงความเสียหายและการเยียวยาในกรณีสารเคมีรั่วไหล ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

1.1 ปรับปรุงแก้ไขมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฯ โดยนำบทบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษตามกฎหมาย CERCLA มาปรับใช้ เพื่อเป็นการขยายขอบเขตบุคคลผู้ต้องรับผิดทางแพ่ง และบังคับให้บุคคลผู้ก่อมลพิษทุกคนต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากมลพิษที่ตนได้ก่อขึ้น ซึ่งเดิมแล้วมาตราดังกล่าวได้บัญญัติว่า

“แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่น

หรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นในขณะนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่มีพิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก...”

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขโดยใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่น หรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นในขณะนั้น และอดีตเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นในช่วงเวลาที่มีการทิ้งสารพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่มีพิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก...”

1.2 เพื่อให้บุคคลที่อาจจะได้รับความเสียหายที่ปรากฏขึ้นในอนาคตมีสิทธิที่จะฟ้องคดีและได้รับการพิจารณาในส่วนของความเสียหายที่คาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากบุคคลนั้นได้ถูกล่วงละเมิดสิทธิในสิ่งแวดล้อมแล้ว เพียงแต่ผลของความเสียหายนั้นอาจปรากฏขึ้นในอนาคต จึงสมควรเพิ่มคำนิยามความเป็นผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม โดยนำคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 มาบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ... ดังนี้

“ผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ผู้เสียหายโดยตรง และผู้เสียหายโดยอ้อม

“ผู้เสียหายโดยตรง” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อน เสียหายจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัยจิตใจ และทรัพย์สิน

“ผู้เสียหายโดยอ้อม” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายแล้วในขณะยื่นฟ้อง แม้จะยังไม่ปรากฏอาการที่ผิดปกติใดๆก็ตาม ซึ่งอาจเรียกร้องค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายในการตรวจรักษาติดตามอาการป่วย หรือขอให้ศาลมีคำสั่งระงับการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพอนามัย

2.ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ก่อความเสียหายในกรณีสารเคมีรั่วไหล ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้

2.1 ปรับปรุงแก้ไขร่างของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ... ในหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมในศาลชั้นต้น ส่วนที่ 2 การพิจารณาคดี โดยเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 39 ดังนี้

“มาตรา 37 ให้ศาลสามารถกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าประเด็นใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือชักถามพยานเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในคดีที่สมบูรณ์”

“มาตรา 38 ประเด็นข้อพิพาทอื่นใดที่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริง และเอกสารต่าง ๆ อยู่ในความครอบครองของกลุ่มซึ่งเป็นฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ให้การระงับการพิสูจน์ต่อไปอยู่แก่กลุ่มฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น”

“มาตรา 39 เพื่อประกอบการพิจารณาและการใช้ดุลพินิจในประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดและผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัย หรือในประเด็นความเสียหายและค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษหรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติหรือระบบนิเวศที่เสียไป ให้ศาลขอให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การตรวจวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น การเก็บตัวอย่างของทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสารเคมีรั่วไหล ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขร่างของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ...และควรเร่งประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ในการยับยั้งปราบปรามมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งค่าเสียหายเพื่อการลงโทษยังมีความเหมาะสมในการนำไปปรับใช้กับองค์กรธุรกิจที่สร้างความเสียหายโดยคำนึงถึงผลกำไรของตนมากกว่าความปลอดภัยของผู้อื่น เนื่องจากค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายลักษณะละเมิดและโทษทางอาญาไม่อาจทำให้องค์กรธุรกิจเหล่านั้นเกิดความเจ็บปวดได้ และเพื่อให้กฎหมายของประเทศไทยมีบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังเช่น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดหลักการนี้ไว้เป็นมาตรการการลงโทษทางแพ่งอันเป็นการป้องกันหรือยับยั้งการกระทำผิดซ้ำอีก หรือในประเทศออสเตรเลียที่ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ก่อมลพิษชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นการเตือนให้ผู้ประกอบการคนอื่นๆ ทั่วไปมีความตระหนักถึงผลที่จะได้รับหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของตน โดยการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 43 ซึ่งเดิมแล้วร่างมาตราดังกล่าวได้บัญญัติว่า

“เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหาย ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ เพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมถึงค่าชดเชยความเสียหายของสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียผลประโยชน์จากความเสียหายของสิ่งแวดล้อมตลอดจนความเสียหาย ต่ออนามัยทั้งร่างกายและจิตใจ

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่า ของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด”

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขโดยใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหาย และศาลเห็นว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือหรือเจตนาเอาเปรียบ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเจตนาสร้างความเสียหายโดยคำนึงถึงผลกำไรของตนมากกว่าความปลอดภัยของผู้อื่น ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมถึงค่าชดเชยความเสียหายของสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียผลประโยชน์จากความเสียหายของสิ่งแวดล้อมตลอดจนความเสียหาย ต่ออนามัยทั้งร่างกายและจิตใจ

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่า ของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด”

นอกจากนี้ในช่วงที่ยังไม่มีการประกาศใช้ร่างของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ.ดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษในคำพิพากษาได้

เอกสารอ้างอิง

ประพจน์ คล้ายสุบรรณ./ “แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคดี สิ่งแวดล้อม.”/วารสารวิชาการ
ปกครอง/ปีที่ 7,ฉบับที่ 2/(พฤษภาคม-สิงหาคม 2550):/น.28-33.

วรชัย แสนสิทธิ์./ “การนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษตามกฎหมายต่างประเทศมาบังคับใช้กับคดีละเมิด”./จุล
นิติ/ปีที่ 14,ฉบับที่ 1/(มกราคม-กุมภาพันธ์ 2560):/133-140.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์./ “ทางเลือกในการเยียวยาผู้เสียหายจาก ปัญหามลพิษ”./ดุลพาหะ/ปีที่ 43, ฉบับที่1/(
มกราคม-มีนาคม 2539):/104.

ศักดิ์ดา ธนิตกุล./การนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ในกฎหมายไทย./ทุนวิจัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช./
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,/2555.

กฤษณา พิษณุโกศล./ “ค่าเสียหายเชิงลงโทษ.”/วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์./
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,/ 2531.

ศิริกุล สิริอรุณรุ่งโรจน์./ “ปัญหาในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน:ศึกษากรณีค่าเสียหายทางจิตใจและ
ค่าเสียหายเชิงลงโทษ.”/วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์./จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
,/2554.

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับละเมิด. [Online].Available URL:

<http://chalermwutsa.blogspot.com/2013/02/blog-post.html>, 2564 (กรกฎาคม, 24).

ดร.ปาริชาติ มั่นสกุล. ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับค่าเสียหายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

<http://www.supremecourt.or.th/assets/files/environment> , 2564 (สิงหาคม, 18)